

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

УДК 616.89

Т. Й. Алмашій

ПСИХІАТРИЧНА СЛУЖБА ЗАКАРПАТТЯ

Надання психіатричної допомоги на Закарпатті розпочалася ще за Австро-Угорщини у 1913 році. Тоді збудували обласну лікарню в м. Ужгород, у складі якої було психіатричне відділення. У післявоєнні часи, коли Закарпаття увійшло до складу Радянської України, стаціонарна психіатрична допомога розширилася. Рішенням обласної ради в жовтні 1953 року було відкрито лікарню на 200 ліжок в м. Берегово. У подальшому ліжковий фонд збільшувався і у 90-ті роки становив 900 ліжок. Із зміною принципів надання стаціонарної психіатричної допомоги необхідність у такій кількості ліжок відпала і нині в лікарні нараховується 480 ліжок. У лікарні функціонують загально-психіатричні відділення, психоневрологічне, дитяче, відділення первинного психотичного епізоду та сестринського нагляду, відділення для примусового лікування. Значний вклад у становлення лікарні зробили головні лікарі Романович Ірина Теодорівна та Штільман Євген Олександрович. Кожен із них керував закладом понад 20 років. З 2003 року головним лікарем призначена Алмашій Тетяна Йосипівна, якій згодом було присвоєно звання «Заслужений лікар України». За останні 10 років змінився не тільки ліжковий фонд, але перш за все змінилися підходи у наданні стаціонарної психіатричної допомоги. У лікуванні пацієнтів зроблено акцент на немедикаментозних методах терапії. Для цього працює система психологічної підтримки пацієнтів та їх рідних, створена можливість та умови для проведення психосвітніх занять у кожному з відділень із використанням відео- та друкованих матеріалів. Група медичних сестер пройшла відповідне навчання, яке було організоване Асоціацією психіатрів України.

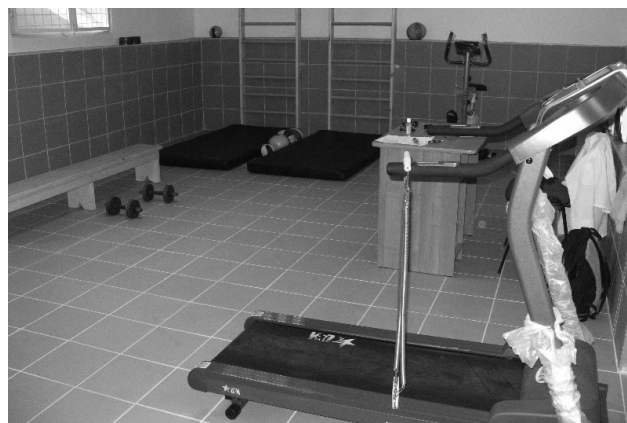

У лікарні активно використовуються можливості лікувальної фізкультури, яка проводиться у 2-х спортивних залах під керівництвом досвідчених інструкторів. Ши-

роко застосовуються фізіотерапевтичні методи впливу в тому числі і ароматерапія. Та, мабуть, найбільше задоволення отримують пацієнти від арттерапії. Вони активно включаються у виготовлення сувенірів, виробів із лози, вишивок. Несподівано розкривають свої художні здібності, створюючи картини, оригінальні прикраси, ікебани.

Унікальна за місцезрозташуванням інша обласна психіатрична лікарня в с. Вільшани Хустського району. Вона знаходиться у гірській місцевості, у чарівному куточку Карпат. У 1954-1956 рр. у с. Вільшани будували унікальну гідротехнічну споруду – 40-метрову дамбу, якою перегородили русло річки Теремля для створення водосховища. Під час будівництва було збудовано житло для

робітників та інженерно-технічного персоналу. Після закінчення будівництва на базі цих приміщень створили спочатку психіатричну колонію, а потім обласну психіатричну лікарню. На сьогодні там нараховується 200 ліжок, частина з яких виділена для лікування пацієнтів із психіатричним досвідом, які хворіють на туберкульоз. Особливістю та багатством цієї лікарні є її люди. Заклад у різній час очолювали досвідчені психіатри – Пазуханич Євген Іванович, Сергієнко Степан Давидович, Логай Михайло Михайлович. З 1977 року до нині лікарню очолює Чекан Фома Фомич. Це професіонал високого гатунку і непересічна особистість. Він добре знається на історії в цілому та Закарпаття зокрема. Історію краю, яку він розповідає, не знайдеш у жодних офоційних джерелах. Історичні події від часів Австро-Угорщини до нині збагачені його власним досвідом, особистісними штрихами. Протягом життя він був знайомий із багатьма цікавими людьми Краю. Його житло прикрашають картини видатних Закарпатських художників. Молоді лікарі із захопленням та великою зацікавленістю спілкуються з Фомою Фомичем, набираються знань професійних і життєвих. Під його керівництвом докорінно змінилася атмосфера в лікарні. Впродовж багатьох років він разом із усім медичним колективом створював режим мінімального обмеження для пацієнтів. Наслідком цього нині є відсутність ґрат на вікнах лікувальних корпусів, вільне пересування пацієнтів по території, яка практично не огорожена. Дуже гарний парк, клумби, які залюбки доглядають пацієнти. Часто можна побачити на території лікарні головного лікаря в оточенні пацієнтів, які спілкуються з ним на різноманітні теми.

Така атмосфера дала можливість розвиватися арт-терапії, створити співочий колектив пацієнтів. Із задоволенням пацієнти доглядають свиней, піклуються

про коней, вирощують овочі. За роки функціонування лікарні піросло декілька поколінь медичних сестер, батьки яких починали працювати у цій лікарні.

Усього в Закарпатській області надають психіатричну допомогу 66 лікарів, половина з яких працює в амбулаторних лікувально-профілактичних закладах. У цілому ж майже 700 чоловік беруть участь у наданні психіатричної допомоги жителям Закарпаття.

Залишаються проблеми, над якими необхідно продовжувати працювати.

Назріла нагальна потреба в реформуванні самої системи охорони психіатричного здоров'я. Необхідно відійти від радянської моделі надання психіатричної допомоги, змішувати акценти у бік амбулаторного лікування, що дало б можливість зменшити стигматизацію, залучити до терапії членів родини, не змінювати життєві стереотипи пацієнтів. Це сприяло б покращенню адаптації користувачів психіатричної допомоги, їх ресоціалізації.

Стаціонарна психіатрична допомога повинна бути короткочасною, інтенсивною в максимально дестигматизованих умовах.

Для втілення цієї стратегії в життя необхідно змінити принципи фінансування медичної галузі та спрямувати грошові потоки переважно в амбулаторний сектор.

Не вирішеною проблемою є недостатність кадрового забезпечення, низький престиж професії лікаря-психіатра і, як наслідок, відсутність молодих кадрів. Біля 30% всіх працюючих лікарів-психіатрів досягли або за 1-2 роки досягнуть пенсійного віку. Чекаємо молодих психологів, психотерапевтів, які б почали працювати з користувачами психіатричної допомоги, членам їх родин, таким чином допомагаючи змінити ставлення суспільства до них.